

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRP/953/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

292/2013. (X. 22.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ jogi képviselő útján 2012. november 30-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2013. október 22-én – Dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos jogi képviselője a panaszossal szemben 2012. november 22-én fogatosított rendőri intézkedéssel összefüggésben 2012. november 30-án, postai úton terjesztett elő panaszt, amit 2013. január 11-én kiegészített.

1) A panaszbeadvány szerint 2012. november 22. napján a rendőrség 12 főt – közöttük a panaszos fiát, V. F-t – állított elő kábítószerrel való visszaélés bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárással összefüggésben. Az előállított személyek hozzátartozói – többek között a panaszos, a panaszos másik fia, V. G. és R. A. – gyülekeztek a Rendőrkapitányság épülete előtti utcán, egyrészt információk szerzésének céljával azt illetően, hogy mi okból állították elő rokonaikat, másrészt arra várva, hogy az előállított személyek kihallgatásuk után távozhassanak a rendőrségről. A szemtanúk állítása szerint

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

maximum 30 fő volt a helyszínen, három egymástól független csoportban. A későbbi rendőri akció időpontjáig ráadásul az egyik csoport már elhagyta az utcát, mivel hozzátartozójukat időközben kiengedték. Úgy tűnt, hogy V. F. is szabadon távozhat, azonban a rendőrkapitányságról távoztában két nyomozó az udvarról visszahívta őt az épületbe. Nagyjából 20-25 perc múlva ismét kiengedték V. F-t, a rokonai ekkor vették észre, hogy sérüléseket szenvedett. Ezután V. F. rokonai, köztük a panaszos is, el kezdték kiabálni, hogy „miért kellett V. F-t megverni”, „felvetjük a látellelet”, illetve „fel lesztek jelentve” mondatokat. Ezt követően több rendőr jelent meg a rendőrkapitányság udvarán, a kerítés előtt, majd a kerítésen kívül tartózkodókkal szemben kezdtek intézkedni, a panaszos elmondása szerint felszólítás nélkül. Az egyik rendőr instrukciókat adott arra vonatkozóan, hogy kiket kell előállítani. Az intézkedés közben R. A-t szemből és hátulról is gázspray-vel lefújták, állítása szerint meg is ütötték, V. G-t pedig négyen a földre vitték, fejét egy virággyásba nyomták, az intézkedés során kificamodott a jobb válla. A panaszost és a frissen elbocsátott V. F-t néhány méterrel távolabb, a garázsok mögött vitték földre, bár abban az előadások nem egyeznek, hogy odáig futva menekültek-e, vagy a rendőrök vitték őket arrébb. A jogi képviselő felhívta a figyelmet az azóta nyilvánosságra hozott és többek között a youtube videomegosztón is elérhető ⁽²⁾ címen, az intézkedésről készült felvétel 1 perc 54 másodpercnél kezdődik) rendőrségi felvételen is jól látható módon rátérdeltek a panaszos és V. F. hátára, a panaszost pedig több méteren keresztül térdén vonszolták a betonon. Tanúk elmondása szerint az intézkedés alatt a helyszínen lévők cigány származására sértő kijelentésekkel, valamint a „dolgozni kéne, nem bűnözni”, „kussoljál, vagy téged is beviszünk”, „maradj csöndben, mert te is mész be” felkiáltásokkal éltek a rendőrök. Ezen kívül gázspray-vel lefújtak több embert, akik éppen az utcán tartózkodtak, vagy a kiabálásra rohantak le a lakásaikból. A panaszos előállítása során bilincset alkalmaztak a rendőrök, először a panaszos kezeit hátra, majd kérésére egy idő után előre helyzetben bilincselték egymáshoz.

A jogi képviselő álláspontja szerint azt, hogy a rendőrség intézkedése indokolt volt-e, azaz követtek-e el bűncselekményt a panaszos és társai, az ellenük megindult büntetőeljárás hivatott eldönteni, azonban a panaszos elmondása szerint az intézkedés nemcsak indokolatlan, de az elérni kívánt célhoz és a panaszos magatartásához képest aránytalan is volt, emellett az eljáró rendőrök indokolatlanul hosszú ideig alkalmaztak vele szemben bilincselést.

A jogi képviselő megítélése szerint a rendőrök aránytalanul erőszakos fellépése ellentétes volt a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 15. §-ában szabályozott arányosság követelményével, és a panaszos alapjogait, nevezetesen az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát és a VI. cikkében foglalt magánszférához való jogát sértette, valamint az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében rögzített kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmába ütközött.

A panaszos jogi képviselője továbbá úgy nyilatkozott, hogy a fenti alapjogsérelmekre a rendőrök által a panaszos külső jegyei alapján, a nyilvánvalóan érzékelhető roma származása miatt került sor – erre utalnak ugyanis a rendőrök részéről az intézkedés során elhangzott, fent idézett kijelentések –, ezért a rendőri intézkedés egyúttal az Alaptörvény XV. cikkében rögzített egyenlő bánásmódhoz való jognak a sérelméhez vezetett, továbbá nem felelt meg az Rtv. 13. § (2) bekezdésében foglalt részrehajlásmentes intézkedési kötelezettség elvárásának.

A jogi képviselő a beadványhoz csatolta az ügyvédi meghatalmazását.

² Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében az adatot töröltük.

2) A jogi képviselő a 2013. január 11-én előterjesztett beadványában előadta, hogy a fent hivatkozott felvételen 2 perc 11 másodpercnél feltűnik a hátrabilincselte kezű, világosszürke felsőt és szürke nadrágot viselő, V. G., amint két személy a rendőrkapitányság épülete felé vezet. Először a panaszos 2 perc 29 másodpercnél tűnik fel, aki a fehér felsős nő válla mellett egy pillanatra látható a háttérben, amint piros nadrágba, fekete felsőbe és fehér csizmába öltözött panaszost a földre viszik. 2 perc 33 másodpercnél látható, amint a panaszostól pár méterre egy parkoló szürke Peugeot mögött V. F-fel szemben intézkednek a rendőrök. Ezt követően a jogi képviselő tételesen válaszolt a Testület által feltett kérdésekre.

A panaszos a rendőri intézkedést közvetlenül megelőzően a kapu előtt állt és néha odakiabált a rendőröknek, majd elmondása szerint a rendőrök a kerítésen belül sorfalat álltak, eközben egyikük becsmérlő kijelentést tett a cigányokra és kiköpött, erre válaszul a panaszos is köpött egyet a földre. Ezt követően a panaszos hallotta, hogy a rendőrök utasítást kaptak az intézkedésre. Amikor ezt a panaszos meghallotta, el kezdett szaladni először a szemben lévő ház melletti járdáig, majd a garázsokig, ahol a rendőrök utolérték. A panaszos azért futott el, mert megijedt a rendőröktől, akik kergetni kezdték.

A panaszos szerint megalázó és durva volt a rendőrök intézkedése, akik nem azonosították magukat, és nem közöltek semmit az intézkedés céljaként és okaként.

Nem történt rendőri figyelmeztetés a testi kényszer alkalmazását megelőzően. „Tegyé hátra a kezét!” ez volt az összes utasítás a panaszos felé.

A testi kényszerrel egyidejűleg történt a bilincskalkalmazás, amire nem történt figyelmeztetés, csak a már fent említett utasítás hangzott el. Nagyjából délután 2 órától következő nap hajnal 5 óráig alkalmazták a rendőrök bilincselést a panaszossal szemben. A bilincskalkalmazási mód változtatásakor annak további okáról semmit nem közöltek a panaszossal.

Az előállítás délután 2 órától másnap hajnali 5 óráig tartott. A panaszos elfogásakor megbilincseltek, később, hajnalban a rendőrök kihallgatták őt. Közben a panaszosnak mosdóba kellett mennie, ahová egy férfi rendőr kísérte el, hiába kérte, hogy nő kísérje, majd a férfi nem engedte, hogy magára csukja az ajtót. A panaszos előállításáról nem áll rendelkezésre okirat.

A panaszos a kényszerítő intézkedés során sérüléseket szenvedett. A panaszos kért orvosi segítséget, amit meg is kapott a helyi kórházban.

Az intézkedést követően a panaszossal szemben csoportos garázdaság miatt indult büntetőeljárás.

A beadványhoz csatolt, az intézkedés napján 20 óra 5 perckor kiállított lelet szerint a panaszost rendőrök kísérik bilincsből, akinek az elmondása szerint az intézkedés napján 14 óra körül a Rendőrkapitányság előtt rendőrök bántalmazták, hajánál fogva húzták a földre, gázspray-vel lefújták, és hátát megrúgták. A lelet a mellkas, a könyök zúzódását, a bal könyök feletti felületen hámsérülést, valamint mindkét térd elülső felszínén felületen hámsérülést tüntet fel. A lelet rögzíti, hogy az elkészített felvételeken törés nem látható.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőri szervtől, valamint megküldeni kérte az ügyvel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A panaszos szempontjából a következők relevánsak.

1) A rendőrség megküldte intézkedés napján kelt, valamennyi az intézkedésben résztvevő rendőr által aláírt jelentést, amely az alábbiakat tartalmazza.

Az Akció Alosztály 2012. november 21-én bűnügyi akcióban vettek részt a Rendőrkapitányság területén. Az akció során 10 fő került előállításra bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt.

2012. november 22-én 12 óra 30 perckor a Rendőrkapitányságra történő előállítás során 4 nő a rendőrkapitányság területén, a bejáratnál hangoskodott, kiabált, elégedetlenkedett a hozzátartozói előállítása miatt. B. B. fegyveres biztonsági őr felszólította őket, hogy hagyják el a rendőrkapitányság területét, aminek nem tettek eleget, tovább kiabáltak a biztonsági őrrel. Gy. Á. r. zászlós és Cs. T. r. zászlós többszöri rendőri felszólítására háborogva, kiabálva elhagyták a rendőrkapitányság területét, és a kaput bezárták utánuk. Mind ezek után ezen személyek továbbra is a kapitányság környékén mozogtak.

13 óra 30 perckor a kapitányság előtti utcán 20 fős tömeg jelent meg hangoskodva, kiabálva, akik elállták a rendőrkapitányság kijáratát. A fegyveres biztonsági őr újból kiment a kapuhoz és felszólította őket, hogy fejezzék be ezt a viselkedést, álljanak hátrébb a bejáratától, ne akadályozzák az épületbe való bejutást. Ezt követően a tömeg kb. 40 főre növekedett, akik a kapitányság előtt folyamatosan hangoskodtak, kiabáltak, megkérdőjelezték az előállítások jogszerűségét.

14 óra 50 perckor a tömeg már ordított, fenyegetőzött, a több személy rázta a kerítést, próbálta kinyitni a kaput és azt ordította, hogy „engedjete be, szabadítsuk ki őket”, „meg lesztek ölve mocskos rendőrök”, „felrobbantjuk a rendőrséget veletek együtt”. Ekkor M. K. r. zászlós a kapitányság épületéből, G. R. r. zászlós, H. G. r. törzsőrmester, B. Á. r. törzsőrmester, M. A. r. törzsőrmester és K. G. r. őrmester az udvaron parkoló szolgálati gépjárművektől odamentek a 20 méterre lévő kerítéshez. Többször is felszólították a személyeket, hogy nyugodjanak meg, jogellenes cselekményeiket hagyják abba, különben elő lesznek állítva a kapitányságra. Ekkor a tömeg közvetlenül a kapitányság kerítésénél helyezkedett el, és a felszólítással mit sem törődve tovább üvöltött és fenyegetőzött. Annyira agresszíven viselkedtek, hogy a kerítéshez préselődtek, majdnem benyomva azt, egyre jobban hergelve egymást.

A kerítés mellől a panaszos ordította, hogy „szabadítsuk ki őket”, „megdöglötök mind”, majd leköpte a tőle 1-2 méterre álló B. Á-t. V. G. szintén ugyan ezeket ordította, majd az időközben odaérkező B. P. r. zászlósra mutatva megfenyegette, hogy „meg fogsz döglenni”, és leköpte a zászlóst, aki 3-4 méterre állt tőle.

A tömegben több személy is agresszív, kifejezetten ellenséges magatartást tanúsított, a jogellenes cselekményeket nem hagyta abba, ezért M. G. r. alezredes utasítást adott a főbb hangadók kiemelésére – a panaszos és V.G. – előállítására, és megjelölte őket ruházat

alapján. Ezt követően a megjelölt személyek a kerítést elengedve futásnak eredtek. Az intézkedést megkezdő rendőrök a kapuban álló tömegben keresztül a megjelölt személyek után rohantak. V. G-t az út túoldalán kb. 25-30 méter futás után érték utol, amikor ő sokadik felszólításra az utána futó rendőrök közelségét hallva megállt és megfordult. Ekkor két személy lépett H. G. r. törzsőrmester és V. G. közé, hogy megakadályozzák az intézkedést. V. G. ezt kihasználva, amikor H. G. r. törzsőrmester feléje közeledett, hogy megbilincselje őt, jobb kezével egy alkalommal a törzsőrmestert arcon ütötte. Az ütés a rendőr ornyergét találta el. Ekkor H. G. r. törzsőrmester lábsöprést alkalmazott, aminek következtében V. G. hátán fekvő testhelyzetbe került a járdára. H. G. r. törzsőrmester segítségére siető M. Á. r. törzsőrmestert V. G. hanyatt fekvve a jobb kezével a bal arcán föltövön vágta, majd jobb karjával ismét meg akarta ütni a felé hajoló H. G. r. törzsőrmestert, aki elhajolt és V. G-nek csak a körme érte a törzsőrmester homlokát, ami egy karmolást eredményezett.

V. G. megbilincselését a tömeg több tagja is próbálta megakadályozni, őket B. P., N. Sz., K. G., valamint D. Á. r. törzsőrmester és I. G. r. őrmester tartotta távol. Az intézkedést megakadályozni kívánó tömeg 15-20 főből állhatott, akik körbevették az intézkedőket. Az ott lévők B. P. r. zászlós karját, aki az intézkedést megakadályozni kívánókat tartotta távol, több alkalommal megragadták, és egy alkalommal ismeretlen személy hátulról meglökte. B. P. r. zászlós a lökés következtében a vizes talajon megcsúszott és féltérdre esett, amitől a kézfejen és a térdén hámozsolásos sérüléseket szenvedett. H. G. r. törzsőrmester és M. Á. r. törzsőrmester testi kényszer alkalmazásával V. G-t földre vitték, az intézkedést befejezték, és az ordibáló tömegben keresztül a kapitányságra előállították.

Eközben G. R. r. zászlós és B. Á. r. törzsőrmester megkísérelték a panaszos előállítását. G. R. r. zászlós közölte a panaszossal, hogy elő fogják állítani, de a tömeg másik része körülbelül 15-20 fő körbevette őket. A tömegből el kezdtek lökdösni őket, majd a panaszost elhúzták körülbelül 3-4 méter távolságba, így vele szemben a tényleges testi kényszert és bilincselést azonnal nem lehetett megkezdni. B. Á. r. törzsőrmester a kollégái és a saját testi épségének megóvása érdekében a kifejezetten agresszíven támadó ismeretlen személyekkel szemben gázsprayt alkalmazott. Ez körülbelül 10 személyt érintett, akik karnyújtásnyira álltak B. Á. törzsőrmestertől. A spray hatására a tömeg szétszéledt, majd tőle 2,5-3 méter távolságra újból támadólag fellépő körülbelül 6 fővel szemben alkalmaztak sprayt.

V. F. „engedjétek el, szabadítsuk ki” felszólítással támadólag megindult az előállítást végző rendőrök felé és közben meglökte B. Á. r. törzsőrmestert. Őt G. R. r. zászlós felszólította, hogy álljon meg, mert elő fogják állítani. Ezt követően G. R. r. zászlós és B. Á. r. törzsőrmester testi kényszer alkalmazásával a karját megfogva, a földre akarták vinni V. F-t, aki ellenszegült, ezért ők a földre estek. G. R. r. zászlós, miközben a testi kényszert alkalmazta, a B. Á. r. törzsőrmestert leköpő panaszos G. R. r. zászlóst hátulról megragadta és ordibálva rángatni kezdte. Ezt követően a panaszost B. P. r. zászlós és Cs. T. r. zászlós testi kényszer alkalmazásával földre vitték, és kezeit hátrabilincseltek.

A fent nevezett személyek a rendőri intézkedésnek aktívan ellenálltak, kifejezetten agresszívan és támadólag léptek fel, a bilincselés közben nem működtek együtt, végig ki akarták vonni magukat az intézkedés alól, ezért a Rendőrkapitányságra állították elő őket, és ruházatukat átvizsgálták.

A jelentés rögzíti, hogy a helyszínen alkalmazott vegyi eszköz hatására senkinek nem keletkezett olyan sérülése, amely azonnali ellátást igényelt volna. Senki nem jelezte a helyszínen, hogy vegyi mentesítésre lenne szüksége.

Az intézkedés befejeztével az Alosztály tagjai által elszenvedett sérülések fényképen dokumentálva lettek. A sérült rendőrök a Kórház Sürgősségi Betegellátó Osztályára mentek és elkészítették az orvosi látteleket.

2) Megküldték I. G. r. őrmester 2012. november 22-én készített jelentését, amelyben az alábbiak olvashatók.

Az intézkedés napján I. G. r. őrmester szolgálata teljesítése során 14 óra 50 perckor észlelte, hogy a rendőrkapitányság épülete előtt csoportosulás alakult ki, feltehetően az aznapi intézkedés sorozat miatt, mely során kábítószerrel való visszaélés gyanúja miatt több ember előállításra került a Rendőrkapitányságra.

A csoportosulás az őrmester kollégáinak a tájékoztatása szerint már hosszabb ideje kialakult, de ezt ő eddig nem észlelte, mivel az irodájában tartózkodott, melynek ablaka az ellenkező irányba néz.

Az őrmester az ablakon keresztül észlelte, hogy a tömeg már kb. 30-40 főre duzzadt és hangosan, ordibálva szitkozódott, rázták a rendőrség zárt kapuját, kerítését és befelé köpdöstek. Amit az artikulálatlan ordításból ki lehetett venni az volt, hogy „szabadítsuk ki őket”, meg hogy, „megdöglötök”. Az őrmester megítélése szerint ezen „megdöglötök” kifejezést nyilvánvalóan a rendőrökre értették.

Az őrmester elmondása szerint a hangoskodók részben egymást szidták, illetve már egyre sűrűbben hallhatóak voltak a rendőrök felé irányuló szidalmak, hogy „megdöglötök, meg lesztek b**va”. A fenyegetőzések az őrmester emlékei szerint már kimondottan a hazafelé készülő Akció Csoport tagjai felé szóltak. Időközben megindult a bejárati kapu rázása és rugdosása, mely elég nagy hanggal járt és alkalmas volt arra, hogy riadalmat keltsen.

M. K. r. zászlós kiment a tömeghez, hogy megpróbálja őket jobb belátásra bírni, ám próbálkozása nem járt eredménnyel. A zászlósnőt a Bevetési Alosztály munkatársai közül elkísérték néhányan, nehogy a felajzott tömeg megtámadja, mert elég agresszívek voltak. Ekkor már I. G. r. őrmester már többedmagával lent tartózkodott az épület előterében, sőt egyre közelebb lépett a kapuhoz, mert a helyzet olyan volt, hogy a tömeg bármikor megtámadhatta volna a kollégáit. A helyszínen tartózkodott V. F., akit az őrmester hallgatott ki a kábítószeres ügyel kapcsolatban tanúként, majd a kora délutáni órákban elengedtek. Az őrmester a tömegben látott egy szőke nőt is, aki azonos a panaszossal. A tömegben tartózkodott még V. G., aki valami olyasmit kiabált, hogy a rendőrök bántották a testvérét, és ezért őt már nem érdekli semmi, ezen kívül egyéb szidalmakat is mondott.

Időközben az Akció Csoport állományába tartozó egyik rendőr szólt, hogy őt leköpték, mire a kerítésnél álló egyik parancsnok utasítást adott az érintett személy előállítására. Az Akció Csoport tagjai kiléptek a kinyíló kiskapun keresztül az utcára, ám abban a pillanatban a tömeg gyűrűje bezárult körülöttük, I. G. r. őrmesternek úgy tűnt, mintha megpróbálták volna megakadályozni azt, hogy a rendőrök V. G-t kiemeljék. V. G. ekkor a rendőri intézkedésnek megpróbált ellenállni, az alól ki akarta magát vonni, támadóan lépett fel a rendőrök ellen, feljüket csapott. Mivel az intézkedő rendőrökkel szemben álló tömeg a rendőrök felé indult – így testi épségük is veszélybe került –, ezért a kerítésen belül tartózkodó őrmester a kollégáival kiszaladt az utcára. Ennek az volt a célja, hogy a rendőri intézkedést biztosítsák, és hogy a tömeg támadását megakadályozzák.

Az őrmester szemtanúja volt annak, hogy V. G-t a földre vitték, és ott próbálták megbilincselni az Akció csoport tagjai, aki feszengett, passzívan ellenállt, tehát nem hagyta magát megbilincselni. Eközben az őrmester a tömeget figyelte, mert több nő is állt a rendőrök, illetve a kommandósok közelében, akik folyamatosan kiabáltak, hogy „engedd már el”, vagy ehhez hasonlókat. Az őrmester megítélése szerint a tömeg viselkedése nagyon agresszív volt, sőt egyenesen támadóan lépetek fel a rendőri intézkedés ellen.

Az Akció Csoport a tömeg megfékezésére rendszeresített paprika sprayt használt. Ennek hatására a tömeg nagy része a támadó magatartást abbahagyta és elhagyta a területet. Közben a rendőri felszólításnak eleget nem tevő és támadóan fellépő panaszost megbilincseltek. Ezt V. F. meg próbálta megakadályozni, folyamatosan szidta és fenyegette az intézkedő rendőröket, akik a támadás elhárítása végett megbilincseltek őt. A fenti személyeket a rendőrkapitányság épületébe állították elő.

3) D. Á. r. törzsőrmester 2012. november 27-én készített jelentésében az alábbiakat rögzítette.

D. Á. r. törzsőrmester 2012. november 22-én szolgálata teljesítése során 14 óra 40 perc és 15 óra 40 perc között az irodája ablakából arra lett figyelmes, hogy a kapitányság épülete előtt, a bejárati kapunál nagy hangzavar volt, a kint álló személyek szidalmazták rendőr kollégáit, akik a bejárati kapu felé megindultak, ezért ő is lerohant a bejárati kapuhoz, tartva az objektum megtámadásától.

Amikor a törzsőrmester leért az irodájából, egy fehér kabátos személy leköpte egyik kollégáját, és bokszoló állásba kiabálta nekik, hogy „engem verjete le”. A rendőrök többször felszólították, hogy hagyja abba a tevékenységét, aki a felszólításnak nem tett eleget. Ezt a személyt a rendőrök elfogták, megbilincseltek, ekkor a garázsok irányából egy másik hangadó futott a megbilincselte személy, illetve a rendőrök felé. Ekkor a törzsőrmester kollégáival a másik hangadó felé futottak, és a hozzá közelebb lévő rendőrök a földre vitték. A törzsőrmester a bilincselésnél segédkezett, a személy bal kezét a tanult fogásokkal bilincselhető helyzetbe tette, azonban magát a bilincselést már másik rendőr hajtotta végre.

4) Az illetékes rendőri szerv megküldte B. P. r. zászlós és Cs. T. r. zászlós az intézkedés napján kelt, az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról készült jelentését.

Az intézkedő rendőrök 2012. november 22-én 14 óra 50 perckor vonták intézkedés alá a panaszost, és annak keretében az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése szerint – mint személyi szabadságában korlátozott személyt – átvizsgálták, valamint 33. § 1) bekezdés a) pontja alapján – mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt – elfogták és előállították. Az intézkedés során az Rtv. 47. § alapján testi kényszert, a 48. § b) pontja alapján támadás megakadályozása érdekében, c) pontja alapján szökés megakadályozása, és d) pontja alapján az ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak. A kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztették a panaszost. A bilincset a rendőrök 2012. november 22-én 14 óra 50 perctől 2012. november 23-án 2 óráig alkalmazták a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint kezek előre és hátra bilincselésével. A rendőrök intézkedtek, hogy a panaszos orvosi ellátásban részesüljön, mivel a panaszos könnyebben sérült, a mellkasa és a könyöke zúzódott, a térdén pedig hámhorzsolás keletkezett. A kényszerítő eszköz, illetve intézkedés alkalmazása során anyagi kár nem

keletkezett. A jelentés rögzíti, hogy a panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján hozzátartozójának, képviselőjének kiértesítését nem kérte.

A jelentés rögzíti, hogy a panaszossal szemben a személyes szabadságot korlátozó intézkedés és a kényszerítő eszköz használata azért vált szükségessé, mert a panaszost garázdaság, és hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény elkövetésén tetten érték.

A jelentés szerint az intézkedő rendőrök többszöri felszólítást követően a panaszost testi kényszer alkalmazásával földön hasaló testhelyzetbe földre vitték, karját térdeikkel rögzítették, és kezeit hátrabilincseltek. Mivel a panaszos az intézkedésnek aktívan ellenállt, az alól magát megpróbálta kivonni, a kényszerintézkedés során könnyű sérüléseket szenvedett. Ezt követően a Rendőrkapitányságra előállították, majd ruházatátvizsgálásáról és orvosi vizsgálatáról gondoskodtak.

A jelentés rögzíti, hogy a panaszos a védelemhez való jog gyakorlására vonatkozó szóbeli tájékoztatót a 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. § (4) bekezdése alapján megkapta, valamint az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról a tájékoztató, illetve az előállítás idejéről szóló igazolás részére kiadásra került.

A jelentés megjegyzi, hogy a panaszos további intézkedés végett 2012. november 23-án 2 órakor átadásra került.

A jelentéshez csatolt parancsnoki vélemény és kivizsgálás megállapításai szerint a panaszossal szemben végrehajtott igazoltatás, ruházatának átvizsgálása, elfogása és előállítása, valamint a testi kényszer és a bilincs alkalmazása jogszerű és szakszerű volt. A parancsnok úgy ítélte meg továbbá, hogy az intézkedés megfelelt az Rtv. 15. §-a szerinti arányosság követelményének.

5) A panaszos által aláírt „Nyilatkozat” elnevezésű formanyomtatvány alapján a panaszos a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatót megkapta, az előállítás okáról, annak várható időtartalmáról a tájékoztatót szóban, a részére kiállított – az előállítás időtartalmáról szóló – igazolást, valamint az előállító egységben történő elhelyezésével kapcsolatban az írásos tájékoztatót átvette. Az irat szerint a panaszos a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel és a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban panasszal nem élt, élelmezést nem kért, betegségben nem szenved, illetve a rendőri intézkedés során keletkezett sérüléseivel összefüggésben orvosi ellátásban részesült.

6) Az intézkedés napján a panaszos befogadáskor készített orvosi vélemény rögzíti a panaszos külsérelmi nyomait, miszerint a panaszos mellkasa és könyöke zúzódott, valamint térdén nyílt seb látható. Az iraton javaslatként borogatást tüntettek fel.

7) A rendőrségi előállítás időtartalmáról 2012. november 23-án kiállított igazolás szerint a panaszos hozzátartozójának és képviselőjének kiértesítését nem kérte, az előállítás és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal nem élt és élelmezést sem igényelt. Az igazolás rögzíti, hogy a panaszos előállítása 2012. november 22-én 14 óta 50 perctől kezdődött. A panaszos aláírásával igazolta, hogy a dokumentum egy példányát átvette.

8) A 2012. november 23-án kelt a panaszos őrizetbe vételét elrendelő határozat szerint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő köznyugalmat súlyosan

megzavarva csoportosan elkövetett garázdaság büntettének megalapozott gyanúja miatt folyamatban lévő büntetőügyben a panaszos őrizetbe vételét rendelik el a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. évi törvény (a továbbiakban. Be.) 127. § (1) bekezdése alapján figyelemmel a Be. 126. § (2) bekezdésére. A határozat szerint az őrizet kezdő időpontja 2012. november 22. nap 14 óra 50 perc, és a fogvatartás ideje legkésőbb 2012. november 25-én 14 órakor jár le. A határozat rögzíti, hogy a Be. 128. § (2) bekezdése értelmében a panaszos őrizetbe vételének elrendeléséről és a fogva tartás helyéről id. V. L-t kell értesíteni, ami 2012. november 23-án 2 óra 5 perckor meg is történt. A határozat indokolása alapján a panaszos megalapozottan gyanúsítható azzal, hogy 2012. november 22-én 14 óra 30 perc és 15 óra közötti időben társaival a Rendőrkapitányság épületével szemközti járdaszakaszon agresszíven, fenyegetően (ordítottak, emberöléssel fenyegetöztek), a köznyugalmat súlyosan megzavarva léptek fel. A panaszos ezen cselekménye alkalmas a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő csoportos garázdaság büntettének az elkövetésére. A határozat szerint a panaszos szabadlábon hagyása esetén fennáll az elrejtőzés, valamint annak veszélye, hogy az eljárást a tanúk befolyásolásával megghiúsítaná, mindezekre figyelemmel határoztak a panaszos őrizetbe vételének elrendeléséről. A határozatot 2012. november 23-án 1 óra 53 perckor hirdették ki, amely ellen a panaszos panasszal élt. A panaszos aláírásával igazolta, hogy a határozat egy példányát átvette.

9) A Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatósága 2012. december 1-jén kelt levelében arról tájékoztatta a Nyomozó Ügyészséget, hogy a Rendőrkapitányság objektumvédelmét ellátó kamerarendszer rögzítést nem végez, csak élőképen közvetíti a szolgálatirányító parancsnok részére a kamera által rögzítetteket, így a 2012. november 22-ei eseményekkel kapcsolatban nincs felvétel. A Önkormányzat által működtetett térfigyelő kamerarendszer Rendőrkapitánysághoz legközelebbi eső helyszíneire telepített kamerák „látási körzetébe” nem tartozik egyik esemény helyszíne sem, így ezen kamerarendszerekből sem volt mód felvételek beszerzésére.

10) A rendőrség megküldte a 2012. december 3-án P. G. r. alezredes által készített értékelő jelentést a hivatalos személy elleni erőszak parancsnoki kivizsgálásról.

A jelentés szerint 2012. november 22-én 14 óra 50 perckor H. G. r. főtörzsőrmester, valamint M. Á. r. törzsőrmester sérelmére a Rendőrkapitányság épülete előtt hivatalos személy elleni erőszakot követett el V. G.

A rendkívüli esemény parancsnoki kivizsgálása megtörtént, mely során a jogszerűség, szakszerűség, szükségesség és arányosság tekintetében P. G. r. alezredes az alábbiakat állapította meg.

A Rendőrkapitányság a *.bű. számú ügyben büntetőeljárást folytat ismeretlen tettes ellen a Btk. 283/B. § b) pontjába ütköző és aszerint minősülő visszaélés új pszichoaktív anyaggal büntett elkövetése miatt, mivel megalapozott gyanú merült fel arra vonatkozóan, hogy H. város területén ismeretlen személyek kábítószer kereskedelmet folytatnak.

A nyomozás során beszerzett adatok alapján 2012. november 22-én 8 órától összehangolt akció került végrehajtásra a Rendőrkapitányság Bűnügyi Osztálya és a Felderítő Alosztálya, valamint a Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztálya és Akció Alosztálya bevonásával.

A rendőri intézkedés során 12 főt, többek között V. F-t állították elő. Az előállított személyek mindegyikénél MultiScreen gyorsteszt került alkalmazásra, melyek közül két személynél a

teszt negatív eredményt mutatott, a többiek tekintetében a vizeletminta szakértői vizsgálata vált szükségessé. Az előállításokat követően a lakásban helyszíni szemle került lefolytatásra, melynek során feltehetően kábítószer tartalmú anyagok, valamint egyéb anyagmaradványok és számítástechnikai eszközök kerültek lefoglalásra. A WC kagylóban lévő műanyag zacskók szintén lefoglalásra kerültek. Ez egyikben növényi származékok voltak, a másokban alufóliából készített úgynevezett pakettek.

A jelentés ezt követően időrendi sorrendben ismerteti az egyes eseményeket, amely leírás megegyezik az Akció Alosztály tagjainak 2012. november 22-ei jelentésével, ezért az ismertetésüktől a Testület ehelyütt eltekint.

A foganatosított rendőri intézkedéseket követően a megbomlott közrend helyreállt. Mind a rendőrök, mind az előállított személyek orvosi vizsgálatára a Kórház Általános Traumatológiai Ambulanciáján került sor, ahol a vizsgálatokat dr. H. G. orvos és Sz-né M. A. asszisztens végezte el. Az Alosztály tagjai által elszenvedett sérülések fényképen dokumentálva lettek.

A jelentés szerint 2012. november 22-én 14 óra 50 perckor H. G. r. főtörzsőrmester, valamint M. Á. r. törzsőrmester sérelmére a Rendőrkapitányság épülete előtt hivatalos személy elleni erőszakot követett el V. G. A hivatalos személy elleni erőszakkal kapcsolatban a helyszíni intézkedéseket foganatosító Nyomozó Ügyészség tanúként hallgatta ki H. G. r. főtörzsőrmestert és M. Á. r. törzsőrmestert, akiknek nyilatkozta jelen panaszügy szempontjából nem releváns, ezért azok tartalmának ismertetésétől a Testület eltekint.

A jelentés rögzíti az ügyben tett intézkedéseket:

- Nyomozó Ügyészség értesítése;
 - Főügyészség megbízott vezetője a nyomozati cselekmények végrehajtása érdekében nyomozó ügyész csoport megalakítására intézkedett, akik a helyszínen tartózkodó Nyomozó Ügyészség vezetőjének közvetlen utasítása alapján elvégezték a helyszínnel, a tanúk kihallgatásával, valamint a gyanúsított kihallgatásával kapcsolatos, részben halaszthatatlan nyomozati cselekményeket;
 - Nyomozó Ügyészség nyomozást rendelt el a Btk. 229. § (1) bekezdésébe ütköző és (8) bekezdés szerint minősülő és büntetendő hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt;
 - H. G. r. főtörzsőrmesterrel, valamint M. Á. r. törzsőrmesterrel szemben alkoholszondás ellenőrzés, mely negatív eredményt mutatott;
 - az intézkedő rendőrök részletes jelentést készítettek;
 - a rendőri intézkedések alkalmával H. G. r. törzsőrmester (orr duzzanat, homlokán karmolási nyom, hámsérülés), B. P. r. zászlós (térd és kézfej hámhörzsolása), M. Á. r. törzsőrmester (fej bal oldal duzzanat), K. G. r. őrmester (balkar hámhörzsolása, duzzanata) nyolc napon belül gyógyuló könnyű sérülést szenvedtek, ezért orvosi ellátásban részesültek;
 - az előállított személyek orvosi vizsgálata az ügyész jelenlétében megtörtént, amely során megállapítást nyert, hogy a panaszos 8 napon belül gyógyuló mellkas- és könyökzúzódást, és térd sérülést szenvedett;
- (Mind a rendőrök, mind az előállított személyek orvosi vizsgálatára a Kórház Traumatológiai Ambulanciáján került sor.
- Megyei Rendőr-főkapitányság Központi Ügyeletének jelentéstétel az ORFK Vezetőjének 53/2010. utasítás alapján;
 - jelentéstétel az ORFK vezetője, Dr. H. J. r. altábornagy részére;

- nyomozás elrendelése a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdése szerint minősülő a köznyugalmat súlyosan megzavarva, csoportosan elkövetett garázdaság megalapozott gyanúja miatt;
- a helyi roma nemzetiségi önkormányzat képviselőjével, valamint V. L-lel történő helyszíni egyeztetés, melyet C. L. r. ezredes megyei rendőrkapitány, illetve dr. Sz. Z. r. alezredes megbízott rendészeti igazgató folytatott;
- a város köznyugalmának biztosítása érdekében a Készenléti Rendőrség megerősítő erőinek igénylése;
- intézkedés a panaszos és társai a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdése a) pontja szerint minősülő csoportos garázdaság büntette alapos gyanúja miatti kihallgatásukra és őrizetbe vételükre. A panaszost és több társát a Városi Bíróság 2012. november 24-én 14 órakor tartott tárgyaláson előzetes letartóztatásba helyezte;
- a rendőrkapitányság objektumvédelmét segítő kamerarendszer megtekintése, melynek során megállapítást nyert, hogy az releváns információt nem tartalmaz, mert a kamerarendszer nem végez rögzítést, csak közvetíti a képernyőre a kamera által észlelteket.

A parancsnoki kivizsgálás az intézkedések jog- és szakszerűségére vonatkozóan az alábbi megállapításokat tette.

Az intézkedést lefolytató rendőrök az intézkedést az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján jogszerűen, valamint a Szolgálati Szabályzat 4. § (3) bekezdése értelmében intézkedési kötelezettség fennállása alapján kezdték meg.

Az intézkedés alá vonni kívánt személyekkel szemben az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem történt meg, mivel azok a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztették volna.

Az intézkedést lefolytatók jogszerűen alkalmazták az ellenszegülés megtörése érdekében az Rtv. 47. §-ban szabályozott testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítés (testi kényszert), az Rtv. 48. §-ában szabályozott bilincset, illetve az Rtv. 49. §-ában szabályozott vegyi eszközt.

Az előállított személyek ruházatát az Rtv. 31. § alapján jogszerűen vizsgálták át. Az intézkedés során, többek között a panaszos elfogására az Rtv. 31. § a) pontja alapján jogszerűen került sor.

A lefolytatott rendőri intézkedés során betartották a fokozatosság és az arányosság követelményét tekintettel a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdésére és az Rtv. 15. § (1) bekezdésére.

A kivizsgálás során megállapítást nyert, hogy az Rtv. alapján az egyes személyekkel szemben fogantatosított rendőri kényszer és személyi szabadságot korlátozó intézkedések jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak. Az intézkedéseket fogantatosító rendőrök a szakma szabályai szerint jártak el, valamint „hivatalos eljárásban történő bántalmazásra a rendelkezésre álló adatok alapján adat nem merült fel”.

10) Dr. Sz. Z. r. alezredes 2013 február 20-án kelt tájékoztatója a fentiekhez képest az alábbi többlet információkat tartalmazza.

Az intézkedés alá vonni kívánt személyekkel szemben az előzetes közlések, felszólítások nem, illetve részben történtek meg, mivel azok a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztették volna, azonban az intézkedést lefolytatók rendőri kiléte a kerítésen keresztül történő többszöri felszólítások miatt nyilvánvaló volt. A személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentések alapján az előállítást követően annak okáról való tájékoztatás megtörtént.

A panaszosi állítás szerint az intézkedés során a rendőrök részéről tett kijelentések – miszerint „dolgozni kéne, nem bűnözni”, „kussoljál, vagy téged is beviszünk”, „maradj csöndben, mert te is mész be” – a rendelkezésre álló írásos dokumentumok nem tartalmazzák.

A rendelkezésre álló írásos dokumentációk alapján a panaszos az előállító helyiségben nem volt elhelyezve, így személyes szabadság korlátozásáról szóló jelentésekben foglaltak szerint a jogokról és kötelezettségekről szóló írásos tájékoztatót nem vették át. A panaszosok őrizetbe vételéről kiállított határozat tartalmazza a hozzátartozó személyek kiértesítésének megtörténtét.

A Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Osztálya előtt a Btk. 271. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő csoportosan elkövetett garázdaság megalapozott gyanúja miatt indult eljárás a panaszos és társai ellen. A Nyomozó Ügyészség eljárást folytat az intézkedő rendőrök sérelmére elkövetett hivatalos személy elleni erőszak megalapozott gyanúja miatt.

A tájékoztató rögzíti, hogy a Testület megkeresésében megfogalmazott kérdésekre az átirathoz mellékelt rendőri jelentéseken túlmenően nem áll adat rendelkezésre.

A tájékoztatóhoz csatolták az intézkedésben részt vevő rendőrök névsorát, szolgálati helyét, beosztását, a jelvéyszámok megjelölésével.

11) Az illetékes rendőri szerv megküldte 2012. november 22-én foganatosított intézkedés sorozatról készült videofelvételeket.

A megküldött felvételek közül egy rögzíti a Rendőrkapitányság előtt lezajlott eseményeket, míg a többi felvételen H. város területén folytatott kábítószer kereskedelem felderítését szolgáló, 2012. november 22-én a délelőtti órákban végrehajtott rendőri akció látható. Mivel ezen felvételek nem bírnak jelentősséggel a panaszügy megítélése szempontjából, ezért ismertetésüktől a Testület eltekint.

A releváns felvétel kezdetén három rendőr szalad ki a rendőrkapitányság épületéből már a nyitott kapun keresztül az utcára, akik közül az egyik a kamerát kezeli. Ekkor már a rendőrkapitányság kerítésénél nem látható tömeg. A felvételen 13 másodpercnél V. G. tűnik fel, akit két rendőr közre fogva, felkarját, illetve vállát átfogva kíséri el két kiabáló nő mellett – az egyik rózsaszín csizmát, a másik fehér papucsot visel –, hátrabilincsel kézzel a rendőrkapitányság felé. Ezt követően a háttérből sikoltozás és artikulálatlan kiabálás hallatszik, amire a kamerát kezelő rendőr a körülötte lévő három kollégájával a rózsaszín csizmás és a fehér papucsos nő kíséretében a felforduláshoz siet. A felvételen nem kivehető, hogy mi történik a háttérben, amire a kamerát kezelő személy odaér, addigra V. F-t három rendőrök földre vitte. A rózsaszín csizmás nő ezt látva V. F-hez fut, akit az egyik rendőr próbál távol tartani. 48 másodperc körül már jól kivehető, hogy a hason fekvő V. F-t két rendőr bilincsel meg kezek hátra helyezésével. Ezt követően V. F-t a két rendőr elkíséri. A panaszos 49 másodpercnél tűnik fel a felvételen, amikor is őt az egyik rendőr hassal a földre

viszi, majd a rendőr kollégájának segítségével próbálja megbilincselni, aminek a panaszos aktívan ellenáll, kapalózik, és próbál kiszabadulni a rendőrök fogásából. Az egyik rendőr a panaszos hátára térdel, hogy biztosítsa a bilincselés végrehajtását. Miután a kezek hátra helyezésével megbilincselték, a rendőrök próbálják a panaszost talpra állítani. A panaszos továbbra is ellenáll a rendőri intézkedésnek, folyamatosan próbálja magát földre vinni és a rendőröket visszatartani. Az ellenszegülése következtében elesik, majd a rendőrök ismét megpróbálják talpra állítani, azonban a panaszos térdre rogy. Ekkor a rendőrök ismét megkísérik a talpra állítását.

A Testület megjegyzi, hogy a felvétel az intézkedés alapjául szolgáló eseményeket nem rögzíti, és a panaszos a rendőrkapitányságra történő kísérését is csak részben tartalmazza. A felvételen nem kerül sor a panaszos vonzolására.

A felvételen az intézkedés során az egyik a rendőr próbálja rábírní az ott lakó embereket, többek között a rózsaszín csizmás és a fehér papucsos nőt, hogy hagyják el a helyszínt, térjenek haza. A felvételen folyamatosan kiabálás, jajveszékelés és durva beszéd hallatszik, többször szidalmazzák a rendőröket, jól kivehetően a „gyilkos rendőrök” kifejezést lehet hallani. A V. F. és a panaszos megbilincselésekor a háttérben körülbelül nyolc-tíz ember figyeli az eseményeket. A felvételen időközben jól hallhatóan elhangzik (véltetően rendőröktől) „hogy dolgozni kéne és nem bünözni” kijelentés, majd egy másik férfitől „kussoljál, vagy téged is beviszünk”. Ezen kívül hallhatóan a rendőrök más sértő kifejezést nem használnak, fellépésük higgadt, de határozott. A rendőrök civil ruhát, illetve közülük néhányan police feliratú fekete mellényt viselnek.

12) A rendőrségtől megküldésre kerültek egyéb dokumentumok (az intézkedő rendőrök orvosi vizsgálatáról készült leletek, és a rendőrségi intézkedéssel szemben panasszal élő más személyekre vonatkozó iratok), amelyek a fentiekhez képest nem tartalmaznak új információt, vagy nem relevánsak a panaszügy megítélése szempontjából, ezért ismertetésüktől a Testület eltekint.

III.

1) A Testületnek először abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a panaszt az arra jogosult személy terjesztette-e elő.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”. Az idézett rendelkezés értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházatsomagjarmű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.)

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Az Rtv. imént idézett 92. §-ának (1) bekezdése alapján panasz előterjesztésére az a személy jogosult, akinek alapvető jogai az intézkedés, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazása során sérültek. A panaszbeadvány szerint a rendőrök a kerítés mögött álló más személyekkel szemben is foganatosítottak intézkedést, valamint gázspray-vel lefújtak több embert – akik éppen az utcán tartózkodtak, vagy a kiabálásra rohantak le a lakásaikból – , illetve az intézkedés alatt a helyszínen lévők cigány származására sértő kijelentéseket tettek. Tekintettel arra, hogy ezen személyekkel szemben foganatosított intézkedés, illetve alkalmazott vegyi eszköz, valamint ezen személyeket érintő rendőri fellépés a panaszos alapvető jogát nem érintette, a Testület a panaszbeadvány ezen részére vonatkozóan nem folytatta le a vizsgálatát.

A panaszbeadvány ezen személyekre vonatkozó részei tekintetében tehát a Testület megállapította, hogy a beadványt nem a jogosult terjesztette elő.

Megjegyzi a Testület, hogy R. A-t, V. F-t és V. G-t érintő rendőri fellépést külön panaszeljáráásban vizsgálja.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye a II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát, az alábbiak szerint.

2) A Testület a panaszos előállításának jogszerűségével kapcsolatban az alábbi megállapításokat tette.

A panaszbeadvány szerint 2012. november 22. napján a rendőrség 12 főt – közöttük a panaszos fiát, V. F-t – állított elő kábítószerrel való visszaélés bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt indult büntetőeljárással összefüggésben. Az előállított személyek hozzátartozói – többek között a panaszos is – gyülekeztek a Rendőrkapitányság épülete előtti utcán, egyrészt információk szerzésének céljával azt illetően, hogy mi okból állították elő rokonaikat, másrészt arra várva, hogy az előállított személyek kihallgatásuk után távozhassanak a rendőrségről. Úgy tűnt, hogy V. F. szabadon távozhat, azonban a rendőrkapitányságról távoztában két nyomozó az udvarról visszahívta őt az épületbe. Nagyjából 20-25 perc múlva ismét kiengedték V. F-t, a rokonai ekkor vették észre, hogy sérüléseket szenvedett. Ezután V. F. rokonai, köztük a panaszos is, el kezdték kiabálni, hogy „miért kellett V. F-t megverni”, „felvetjük a látleletet”, illetve „fel lesztek jelentve” mondatokat. A panaszos a rendőri intézkedést közvetlenül megelőzően a kapu előtt állt és néha odakiabált a rendőröknek, majd a panaszos elmondása szerint a rendőrök a kerítésen belül sorfalat álltak, eközben egyikük becsmérlő kijelentést tett a cigányokra és kiköpött, erre válaszul a panaszos is köpött egyet a földre. Ezt követően a panaszos hallotta, hogy a rendőrök utasítást kaptak az intézkedésre. Amikor ezt a panaszos meghallotta, el kezdett szaladni először a szemben lévő ház melletti járdáig, majd a garázsokig, ahol a rendőrök utolérték, majd a garázsok mögött földre vitték. A panaszos azért futott el, mert megijedt a rendőröktől, akik kergetni kezdték.

Az intézkedő rendőrök jelentésükben előadták, hogy 2012. november 22-én a Rendőrkapitányság bejáratánál 4 nő hangoskodott, kiabált, elégedetlenkedett a hozzátartozói előállítására miatt. B. B. fegyveres biztonsági őr felszólította őket, hogy hagyják el a rendőrkapitányság területét, aminek nem tettek eleget, tovább kiabáltak a biztonsági őrrel. Gy. Á. r. zászlós és Cs. T. r. zászlós többszöri rendőri felszólítására háborogva, kiabálva elhagyták a rendőrkapitányság területét, és a kaput bezárták utánuk. Mind ezek után ezen személyek továbbra is a kapitányság környékén mozogtak. 13 óra 30 perckor a kapitányság előtti utcán 20 fős tömeg jelent meg hangoskodva, kiabálva, akik elállták a rendőrkapitányság kijáratát. A fegyveres biztonsági őr újból kiment a kapuhoz és felszólította őket, hogy fejezzék be ezt a viselkedést, álljanak hátrébb a bejáratától, ne akadályozzák az épületbe való bejutást. Ezt követően a tömeg kb. 40 főre növekedett, akik a kapitányság előtt folyamatosan hangoskodtak, kiabáltak, megkérdőjelezték az előállítások jogszerűségét. 14 óra 50 perckor a tömeg már ordított, fenyegetőzött, a több személy rázta a kerítést, próbálta kinyitni a kaput és azt ordította, hogy „engedjete be, szabadítsuk ki őket”, „meg lesztek ölve mocskos rendőrök”, „felrobbantjuk a rendőrséget veletek együtt”. Ekkor M. K. r. zászlós a kapitányság épületéből, G. R. r. zászlós, H. G. r. törzsőrmester, B. Á. r. törzsőrmester, M. A. r. törzsőrmester és K. G. r. őrmester az udvaron parkoló szolgálati gépjárművektől odamentek a 20 méterre lévő kerítéshez. Többször is felszólították a személyeket, hogy nyugodjanak meg, jogellenes cselekményeiket hagyják abba, különben elő lesznek állítva a kapitányságra. Ekkor a tömeg közvetlenül a kapitányság kerítésénél helyezkedett el, és a felszólítással mit sem törődve tovább üvöltött és fenyegetőzött. Annyira agresszíven viselkedtek, hogy a kerítéshez préselődtek, majdnem benyomva azt, egyre jobban hergelve egymást. A kerítés mellől a panaszos ordította, hogy „szabadítsuk ki őket”, „megdöglötök mind”, majd leköpte a tőle 1-2 méterre álló B. Á. törzsőrmestert. A tömegben több személy is agresszív, kifejezetten ellenséges magatartást tanúsított, a jogellenes cselekményeket nem hagyta abba, ezért M. G. r. alezredes utasítást adott a főbb hangadók kiemelésére – így a panaszos – előállítására is, és megjelölte őket ruházat alapján. Ezt követően a megjelölt személyek a kerítést elengedve futásnak eredtek. Az intézkedést megkezdő rendőrök a kapuban álló tömegen keresztül a megjelölt személyek után rohantak, végül B. P. r. zászlós és Cs. T. r. elfogta a panaszos, majd a Rendőrkapitányságra előállította.

Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint a panaszos az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján – mint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt – előállították elő. A jelentés rögzíti, hogy a panasossal szemben a személyes szabadságot korlátozó intézkedés és a kényszerítő eszköz használata azért vált szükségessé, mert a panaszos garázdaság, és hivatalos személy elleni erőszak bűncselekmény elkövetésén tetten érték.

Az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése rendelkezik a rendőr intézkedési kötelezettségéről. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

Az Rtv. 33. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érték. A Szolgálati Szabályzat 28. §-ának (1) bekezdése a fenti rendelkezést azzal egészíti ki, hogy a rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi rendőri szervhez állítja elő.

Ezen rendelkezések a rendőrnek nem biztosít mérlegelési lehetőséget, hanem tettenérés esetén kötelező jelleggel írja elő az intézkedés alá vont előállítását.

Ahhoz, hogy a Testület a rendőrség által megjelölt előállítási ok megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e a panaszossal szemben bűncselekmény elkövetésének a rendőrségi fellépéshez szükséges fokú gyanúja, és ha igen, úgy megvalósult-e „tettenérés”.

Az első kérdéssel kapcsolatban a Testület utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely bűncselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy valamely eljárás alá vont személy elkövetett-e bűncselekményt, azonban ha – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként bűncselekmény gyanújára hivatkozik – nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartás értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a panaszos részéről a bűncselekmény elkövetésének gyanúja felmerülhetett-e.

Ezzel összefüggésben a Testület fontosnak tartja hangsúlyozni: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos követett-e el bűncselekményt vagy sem, hanem csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésére álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy panaszossal szemben felmerül a bűncselekmény elkövetésének – a megalapozott gyanú szintjénél alacsonyabb fokú – gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a nyomozás azt állapítja meg, hogy az érintett nem követett el bűncselekményt, vagy a bűncselekmény elkövetése nem bizonyítható. Sem az Rtv., sem büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” meghatározását, ezért a Testület itt is a 265/2011. (IX. 14.) számú állásfoglalásában elvégzett fogalomértelmezést követi.

A Btk. 271. § (1) bekezdése alapján garázdaság bűncselekményét követi el, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Ugyanezen szakasz (3) bekezdés a) pontja értelmében a büntetés büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a garázdaságot csoportosan és a köznyugalmat súlyosan megzavarva követik el.

Az Rtv. 13. §-a egyértelműen rögzíti, hogy a rendőr köteles intézkedést kezdeményezni, ha jogellenes cselekményt, így például bűncselekményt megvalósító magatartást észlel, vagy ilyenről tájékoztatják. A rendőrségi iratok egyértelműen azt tartalmazzák, hogy a rendőrök a panaszossal szemben a rendőrkapitányság előtt tanúsított jogellenes magatartása miatt kezdeményeztek intézkedést. A panaszbeadvány is a panaszos rendzavaró magatartásról számolt be, amely szerint a panaszos az épület előtt összegyűlt tömeg tagjaként kiabálni, fenyegetőzni kezdett, illetve az egyik rendőr felé köpött. A Testület megítélése szerint a panaszbeadványban leírt panaszosi magatartás elegendő annak megállapításához, hogy a rendőrségnek a csoportosan elkövetett garázdaság megvalósulására vonatkozó helyzetértékelése nem minősüljön nyilvánvalóan megalapozatlannak, ezért a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben felmerült a jogellenes cselekmény elkövetésének az a minimális szintű gyanúja, amely rendőri intézkedést, a panaszos előállítását tette szükségessé.

Erre való tekintettel a Testület úgy ítélte meg, hogy a csoportosan elkövetett garázdaság gyanújának a rendőri intézkedést szükségessé tevő fokú gyanúja a kérdéses esetben fennállt. Figyelemmel arra, hogy a feltételezett jogellenes magatartást a panaszos a rendőrkapitányság épülete előtt, az intézkedő rendőrök szeme láttára, illetve azok sérelmére követte el, a Testület úgy ítélte meg, hogy a tettenérés feltételei is fennálltak. Mindezek alapján – tekintetbe véve, hogy tettenérés esetében az Rtv. nem ad lehetőséget a mérlegelésre – a Testület megállapította, hogy jogszerű volt a panaszos elfogása és előállítása, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való jogát nem érte sérelem.

A Testület a hivatalos személyi elleni erőszak bűncselekmény tettenérésének feltételeinek fennállását, mint előállítási ok meglétét nem vizsgálta, mivel az előállítás jogalapját ebben a vonatkozásban a csoportosan elkövetett garázdaság már megalapozta.

A Testület megjegyzi, hogy a panaszost az előállítás időtartalmával kapcsolatban nem érte jogsérelem, tekintettel arra, hogy a panaszos őrizetbe vételét utóbb elrendelték, amelynek időtartalmába az előállítás beleszámít.

3) A jogi képviselő szerint a panaszost nem tájékoztatták az előállítás okáról.

A panaszos állításával ellentétben az elfogás végrehajtásáról készült jelentés és „Nyilatkozat” elnevezésű formanyomtatvány rögzíti, hogy a panaszost az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról tájékoztatták. A nyilatkozatot a panaszos aláírásával ellátta.

Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése kimondja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

Mivel a Testület a panaszos és a rendőrök állítása között feszülő ellentmondást – egyéb bizonyíték hiányában – nem tudta feloldani, úgy foglalt állást kifejtettekkel kapcsolatban, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogának sérelme nem megállapítható.

3) A panaszossal szemben a rendőrök az intézkedés során kényszerítő eszközöket is alkalmaztak, amivel összefüggésben a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

a) A Testület elsőként a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer és bilincselés jogszerűségét látta indokoltan vizsgálni.

A panaszbeadvány arról számol be, hogy a testi kényszerrel egyidejűleg történt a bilincsalkalmazás, amelyet előzetes figyelmeztetés nem előzött meg, „Tegyé hátra a kezét!” volt az összes utasítás a panaszos felé. A panaszos kezeit hátrabilincseltek, majd kérésére később kezeit előre helyzetben bilincseltek meg. Körülbelül délután 2 órától következő nap hajnal 5 óráig alkalmaztak a rendőrök bilincselést a panaszossal szemben, amely a jogi képviselő megítélése szerint indokolatlanul hosszú időnek minősül. A jogi képviselő kifogásolta a kényszerítő eszköz foganatosításának módját is, felhívta a Testület figyelmét arra, hogy a rendőrségi felvételen is jól látható módon rátérdeltek a panaszos hátára, majd őt több méterrel keresztül térdre vonták a betonon.

A megküldött rendőrségi iratok szerint G. R. r. zászlós és B. Á. r. törzsőrmester kísérelték meg a panaszos előállítását. G. R. r. zászlós közölte a panaszossal, hogy elő fogják állítani, de

a tömeg másik része körülbelül 15-20 fő körbevette, és el kezdték lökdösni őket, majd a panaszost elhúzták körülbelül 3-4 méter távolságba, így vele szemben a tényleges testi kényszert és bilincselést azonnal nem lehetett megkezdeni. Eközben G. R. r. zászlós és B. Á. r. törzsőrmester testi kényszer alkalmazásával a karját megfogva a földre akarták vinni V. F-t, aki ellenszegült, ezért ők a földre estek. G. R. r. zászlós, miközben a testi kényszert alkalmazta, a B. Á. r. törzsőrmestert leköpő panaszos G. R. r. zászlóst hátulról megragadta és ordibálva rángatni kezdte. Ezt követően a panaszost B. P. r. zászlós és Cs. T. r. zászlós többszöri felszólítást követően testi kényszer alkalmazásával földön hasaló testhelyzetbe földre vitték, térdeikkel rögzítették, és kezeit hátrabilincseltek.

Az elfogás végrehajtásáról készült jelentés szerint az intézkedő rendőrök többszöri felszólítást követően alkalmaztak a panaszossal szemben az Rtv. 47. § alapján testi kényszer, valamint a 48. § b) pontja alapján támadás megakadályozása érdekében, c) pontja alapján szökés megakadályozása, és d) pontja alapján az ellenszegülés megtörése érdekében bilincset. A bilincset a rendőrök 2012. november 22-én 14 óra 50 perctől 2012. november 23-án 2 óráig alkalmazták a Szolgálati Szabályzat 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint kezek előre és hátra bilincselésével.

Az intézkedésről készített felvételen a panaszos 49 másodpercnél tűnik fel, amikor is őt az egyik rendőr hassal a földre viszi, majd a rendőr kollégájának segítségével próbálja megbilincselni, aminek a panaszos aktívan ellenáll, kapálózik, és próbál kiszabadulni a rendőrök fogásából. Az egyik rendőr a panaszos hátára térdel, hogy biztosítsa a bilincselés végrehajtását. Miután a kezek hátra helyezését megbilincselték, a rendőrök próbálják a panaszost talpra állítani. A panaszos továbbra is ellenáll a rendőri intézkedésnek, folyamatosan meg próbálja magát földre vinni és a rendőröket visszatartani. Az ellenszegülése következtében elesik, majd a rendőrök ismét megpróbálják talpra állítani, azonban a panaszos térdre rogy. Ekkor a rendőrök ismét megkísérlik a talpra állítását.

Az Rtv. 47. § alapján a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A Szolgálati Szabályzat 40. §-a pedig a következőképpen rendelkezik a testi kényszerről. A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat. A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi. Annak (4) bekezdése példalózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,

aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől, másrészt az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik, harmadrésről az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő, kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (3) bekezdés szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése továbbá kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

A Testület a testi kényszer és a bilincs alkalmazásának jogszerűségének megítélésékor a panaszbeadványban előadottaknak tulajdonított alapvető jelentőséget, amely szerint a panaszos az előállítására adott utasítást meghalva elszaladt a rendőrök elől. Ez alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszos szökésének megakadályozása okán jogszerűen alkalmaztak bilincset, valamint annak érdekében testi kényszert. A Testület a bilincselés érdekében alkalmazott testi kényszert is jogszerűnek ítélte, ugyanis kétség kívül látható a felvételen, hogy a panaszos aktívan ellenáll, illetve próbálja magát kivonni az intézkedés alól.

A fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a panaszossal szemben a rendőrök indokoltan és jogszerűen alkalmaztak bilincset, és bilincselés végrehajtása érdekében testi kényszert, és amiatt nem állapította meg a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogának megsértését.

A Testület az egymásnak ellentmondó rendőri és panaszosi állítások okán nem tudta kétséget kizáróan megállapítani, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt elhangzott-e előzetes figyelmeztetés a rendőrök részéről, ezért arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme e tekintetben nem megállapítható.

b) A bilincselés módját illetően a rendelkezésre álló adatok alapján, a Testület a kezek hátra bilincselését – figyelemmel a jogszabályi rendelkezésekre – arányosnak értékelte.

Ugyanis a Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdés a) pontja alapján a kezek hátra bilincselése akkor is célszerű, ha a bilincsalkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet a szökéstől, márpedig a panaszos vonatkozásában ezen feltételek teljesültek.

Ezek alapján a Testület megállapította, hogy a kezek hátra bilincselésének jogszabályi feltételei fennálltak, ezért e vonatkozásban nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

Megjegyzi a Testület, hogy a panaszbeadvány szerint a panaszos kezeit – kérésére – később előre helyzetben bilincselték meg.

c) A kényszerítő eszköz végrehajtásának az a módja, hogy a panaszost földre vitték és rátérdeltek a hátára, a Testület álláspontja szerint megfelelt a fentebb idézett Rtv. 15-16. §-ban meghatározott arányosság követelményének figyelemmel arra, hogy a panaszos a rendőri felszólításoknak nem engedelmeskedett, aktívan ellenállt az intézkedésnek, a felvételen látható módon a földre vitele után is kapálózott és próbált kiszabadulni a rendőrök fogásából, akiknek térdeikkel kellett rögzíteni őt megbilincselése érdekében.

A Testület ezen a ponton megjegyzi továbbá, hogy a panaszbeadványban foglaltakkal ellentétben, a panaszos térden „vonzolására” a videofelvételen nem került sor.

A fentiek alapján a Testület álláspontja szerint a kényszerítő eszköz alkalmazásának módja miatt nem sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

d) A rendőrségi iratok alapján a panaszossal szemben bilincset 2012. november 22-én 14 óra 50 perctől 2012. november 23-án 2 óráig alkalmaztak. A rendőrségi iratokból ugyanakkor nem volt megállapítható, illetve a rendőrség a Testület kifejezett felvilágosítás kérése ellenére nem adott tájékoztatást arról, hogy mi indokolta a panaszos megközelítőleg 11 órán át tartó bilincselését. **Ezért a Testület úgy foglalt állást, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazásának időtartama az arányosság követelményeinek nem felelt meg, az elérni kívánt célhoz a szükséges mértéket meghaladta, amely a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelmét valósította meg.**

4) A Testület a rendőrök szolgálati fellépés módjával kapcsolatban a következő megállapításokat teszi.

A panaszbeadvány szerint a rendőrök nem azonosították magukat, nem közölték az intézkedés okát és célját.

Dr. Sz. Z. r. alezredes arról tájékoztatta a Testületet, hogy a panaszossal szemben az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem, illetve részben történtek meg, mivel azok a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztették volna, azonban az intézkedést lefolytatók rendőri kiléte a kerítésen keresztül történő többszöri felszólítások miatt nyilvánvaló volt.

P. G. r. alezredes értékelő jelentése szerint az intézkedés alá vonni kívánt személyekkel szemben az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem történt meg, mivel azok a rendőri intézkedés eredményességét veszélyeztették volna.

Az intézkedésről készített felvételen látható, hogy a rendőrök civil ruhát, illetve közülük néhányan police feliratú fekete mellényt viselnek. A felvételen hallhatóan nem azonosítják magukat, nem közlik az intézkedés okát és célját.

Az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ugyanezen szakasz (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy A rendőr köteles - ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti - intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni.

A rendőri intézkedés alakiságait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) és (2) bekezdése. A hivatkozott jogszabályhelyek szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel a fentiek intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A Testület kiemelt jelentőséget tulajdonít az intézkedés alá vontak tájékoztatásának, hiszen csak az állampolgárok megfelelő informálása mellett érvényesülhet megfelelően a jogbiztonság elve.

A Testület figyelemmel a rendőrkapitányság előtt hangoskodó, rendzavaró tömegre és a rendőri utasítást meghallva elszaladó panaszosra, elfogadja a rendőrség azon álláspontját, miszerint az intézkedés megkezdése előtt az Rtv. 20. § (2) bekezdése által megkívánt közlés teljesítése veszélyeztette az intézkedés eredményességét. Ebben az esetben a rendőröknek a foganatosított intézkedés befejezésekor kellett volna eleget tenniük a tájékoztatási kötelezettségüknek, ennek ellenére a rendőrség tájékoztatása alapján csak az volt megállapítható, hogy „az előzetes közlések az Rtv. 20. § (2) bekezdése alapján nem, illetve részben történtek meg”. A rendőrségi iratok arról nem szólnak, hogy a panaszos tájékoztatása az intézkedés befejezésekor megtörtént-e, és ha igen milyen tartalommal. Olyan esetekben, amikor a rendőrség a panaszos állítására vonatkozóan nem nyújt az adott kérdésben felvilágosítást, töretlen gyakorlata szerint a Testület elfogadja a panaszosi állítását – amelyet jelen esetben a videofelvétel sem cáfol – a történések valós leírásaként. Ennek megfelelően a Testület az alapjogsértés vizsgálata során azon tényből indult ki, hogy a rendőrök nem azonosították magukat és nem közölték a panaszossal az intézkedés célját.

A Testületnek szükséges megjegyeznie, hogy mind az Rtv., mind pedig a Szolgálati Szabályzat a rendőr nevének és az azonosító számának szóbeli közlését minden egyéb feltétel meglététől függetlenül kötelezővé teszi, ezért minden más, a rendőr kilétére utaló körülményre való hivatkozást – jelen esetben azt, hogy az intézkedést lefolytatók rendőri kiléte a kerítésen keresztül történő többszöri felszólítások miatt nyilvánvaló volt – nem fogadható el a rendőrök igazolásaként.

Mindezek alapján a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a rendőrök igazolása és az intézkedés céljának közlése okán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga.

5) A panaszbeadványt a Testület a részrehajlás-mentes eljárás követelményének az érvényesülése szempontjából indokoltnak tartotta vizsgálni. A Testület továbbá vizsgálat alá vonta a rendőrök hangnemét is.

A panaszbeadvány szerint a helyszínen jelenlevők cigány származására sértő kijelentésekkel, „dolgozni kéne, nem bűnözni”, „kussoljál, vagy téged is beviszünk”, valamint „maradj csöndben, mert te is mész be” felkiáltásokkal éltek a rendőrök. A panaszos jogi képviselője továbbá úgy nyilatkozott, hogy az alapjogot sértő rendőri intézkedésre a panaszos külső jegyei alapján, a nyilvánvalóan érzékelhető roma származása miatt került sor – erre utalnak ugyanis a rendőrök részéről az intézkedés során elhangzott, fent idézett kijelentések.

Dr. Sz. Z. r. alezredes arról tájékoztatta a Testületet, hogy a fent idézett kijelentések a rendőrök részéről történő elhangzását a rendelkezésre álló írásos dokumentumok nem tartalmazzák.

A részrehajlás-mentes intézkedés követelményét az Rtv. 13. § (2) bekezdése rögzíti, amely szerint „a rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni”. A rendőri fellépés ezen követelmény értelmében az érintettel szemben nem lehet hátrányosabb (vagy előnyösebb) pusztán azért, mert személye a rendőr számára ellenszenves (vagy rokonszenves).

A Testület továbbá utal arra, hogy számos állásfoglalásban rögzítette már álláspontját, miszerint az intézkedő rendőröktől – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. A Testület hivatkozik az Rtv. 2. §-ára, melynek értelmében „a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” Az említett rendelkezés alapján a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre különös súllyal nehezedik az emberi méltóság és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége, ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, a másik személy emberi méltóságát szem előtt tartó viselkedés és hangnem. A Testület az esettel kapcsolatban a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is felhívja a figyelmet, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, és erkölcsi iránymutatásul szolgálnak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.”

Noha a videofelvételen jól hallhatóan az egyik rendőr azt mondja „hogy dolgozni kéne és nem bűnözni”, míg egyik másik „kussoljál, vagy téged is beviszünk”, ezekkel a kijelentésekkel kapcsolatban a Testület nem látta indokoltnak megállapítani alapjog sérelmét az alábbiak okán. Rá kell mutatni ugyanis arra, hogy ezeket a mondatokat nem a háttérben intézkedés alá vont panaszosnak címzik – aki éppen a kialakult hangzavar miatt valószínűleg ezeket nem is hallhatta –, hanem az ott jelenlévő más kiabáló, jajveszékélő személyeknek mondják. A Testület szükségesnek tartja megjegyezni azt is, hogy a 2) pontban kifejtettek alapján a panaszossal szemben – még sérelmezett kijelentés elhangzása előtt – szándékos

bűncselekmény elkövetésének tettenérése, és nem pedig roma származása miatt kezdeményeztek intézkedést. Ez alapján a Testület az intézkedő rendőrök hangneme miatt nem állapított meg alapjog sérelmet, továbbá **a rendelkezésre álló adatokból a Testület nem tudott feltárni olyan körülményt sem, amely alátámasztotta volna, hogy az intézkedés a panaszossal szemben indokolatlanul hátrányosabb volt, ezért a Testület, úgy foglalt állást, hogy a rendőri fellépés módja megfelelt az Rtv. 13. § (2) bekezdésben rögzített részrehajlás-mentesség és az Alaptörvény XV. cikkének (1) és (2) bekezdésében biztosított egyenlő bánásmód követelményének.**

6) A panaszbeadvány szerint a panaszosnak mosdóba kellett mennie, ahová egy férfi rendőr kísérte el, hiába kérte, hogy nő kísérje. A férfi rendőr nem engedte a panaszosnak, hogy magára csukja az ajtót.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése értelmében a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

A Testület kifejezett felvilágosítás kérése ellenére a rendőrségi dokumentumok nem cáfolták azt a körülményt, hogy a panaszost a mosdóba egy férfi rendőr kísérte, aki nem engedte, hogy magára csukja az ajtót.

Ezen a ponton újfent emlékeztet a Testület azon töretlen gyakorlatára, hogyha a rendőrség konkrét kérdés kapcsán a panaszosi állítást nem cáfolja, úgy – ha a körülményekből nyilvánvalóan más nem következik – a Testület a panaszosi állítást fogadja el.

A Testület álláspontja szerint azon körülmény, hogy a panaszos nem egy vele azonos nemű rendőr jelenlétében, illetve nem zárt ajtó mellett használhatta az illemhelyiséget a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét eredményezte.

IV.

A Testület úgy ítélte meg, hogy a tettenérés feltételei fennálltak a panaszossal szemben, ezért jogszerű volt a panaszos előállítása az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján. A panaszosnak az előállítás okának tájékoztatására vonatkozó kifogása kapcsán ugyanakkor a Testület nem tudta feloldani az előadások közötti ellentmondást, ezért nem tudta megállapítani a panaszos tisztességes eljárásához való jogának sérelmét. A Testület megítélése szerint a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer és bilincs alkalmazása jogszerűen történt, ugyanakkor a kényszerítő eszköz használata előtti előzetes figyelmeztetés megtörténte kérdésében az egymásnak ellentmondó állítások miatt a panaszos tisztességes eljárásához való jogának sérelme nem volt megállapítható. A Testület a kényszerítő eszköz foganatosításának módja kapcsán nem állapított meg alapjogsérelmet, ugyanakkor arra a következtetésre jutott, hogy a bilincselés időtartalma a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelmét valósította meg. A Testület ugyancsak indokoltnak tartotta megállapítani az alapjogsérelmet a szolgálati fellépés mód és a panaszos azon sérelme vonatkozásában, miszerint őt egy ellenkező nemű rendőr kísérte a mosdóba, aki nem hagyta, hogy magára zárja az ajtót. A Testület úgy foglalt állást, hogy a rendőri fellépés módja megfelelt az Rtv. 13. § (2) bekezdésben rögzített részrehajlás-mentesség és az Alaptörvény XV. cikkének (1) és (2) bekezdésében biztosított egyenlő bánásmód követelményének, és nem sérült a panaszos emberi méltóságához való joga a rendőrök hangneme miatt sem.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2013. október 22.

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZBÍRÓSÁG